

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad ca' olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:

1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Főszerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.

Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdekben.

Ünnepnapok, hétköznapiak.

Székesfehérvár, okt. 23.

Ünnep előtt állunk. Benne vagyunk a bujdosók temetésének nagyhetében. Históriai jelentőségű lesz az a nagy temetkezési nap, amelyen egy nemzet állja körül a sirt. Megilletődve, de nem elkeveredetten. A kiengesztelt kegyelet és hazafias érzés melegének könyfátyolán keresztül sebb jövőnek, Nagymagyarországnak perspektívája nyílik megszeme előtt. A szabadságszerető magyar nemzet, ideális lelkének minden gyöngédségét átömlesztzi erre az ünnepre, amely főséges lesz és fényes, határozottan világraszóló. És újra beigazolást fog nyerni, hogy ünnepelni, lelkesülni nemzet úgy nem tud sehol a föld kerekén, mint a magyarok Nagyasszonyának regnum Marianumában.

Az impozáns ünnep mély erkölcsi tartalma mindenestre nagy tanulságokkal fog járni, amelyeknek kihatása maradandó becsül. Adja meg a magyarok Istenre, hogy ezek között a konzekvenciák között végre észrevegyük azt a nagy intelmet, amely a komoly, következetes, korszerű munka szükségességét tárja elélnk. A dolog természete az, hogy minden ünnep a maga

kontemplatív esőndjével, amely a legfényesebb pompa mellett is örökjellemzőké marad a valódi ünnepnapnak, egyenesen utal a téltelenség kerülésére, a munka szeretetére. A bujdosók ünnepe ezenfelül a maga speciális vonatkozásainál fogva különösen alkalmas arra, hogy komoly célok kitűzésére és megvalósítására, öntudatos, nagy nemzeti munkára buzdítsa a magyar közéletet. Hiszen a bujdosók élete, szenvedéseik, majd a hálás utókor küzdelmei hamvaik hazaszállításáért és az emléküket meggyalázó törvény eltörléséért, mind azt a sokat hang ztatott s mégis oly sokszor feledésbe menő igazságot domborítják ki, hogy csak következetes, folytonos és kitartó munka árán vívhatunk diadalt eszméknek és irányoknak.

Sok ünnepnapja volt már ennek a nemzetnek. Gazdag ragyogásában, lendületében és magával ragadó hangulataiban. Csak az volt mindig a mi bajunk, hogy az ünnepnapok fényes külsőségeinek elvonulta után csakhamar elfeledtük azokat a nagy igazságokat is, amelyeket egy-egy ilyen ünnepünk kiváltott s a nagy példákat is, melyeket követendőül állított elélnkbe. Mai napig az árt nekünk sokat, hogy mikor ünnep után ismét hétköznapra vir-

radunk, nem tudjuk belevinni az ünnep munkanemesítő kovászát. Így aztán kedv nélkül való robot, napszám lesz a munkánk, amelyben nincsen köszönet.

Ideje, hogy az ünnepeket a maguk nagyságában átérezzük, bensőségesen megüljük és szent hangulataikat a hétköznapi munkaköörbe átvigyük. Neveljen ennek a nemzeti szempontból oly fontos princípiumnak minden irányban következetes keresztülvitelére a bujdosók temetése. A magyar közélet üdvös átalakulásnak indult. Ennek a munkának folytatása nagy föladat. Sok erőt kíván. Pedig mennyi lekötött, kihasználatlan erőtenyője van a magyar nemzetnek. Ki kell hát oldozni a téltelenség, érzéketlenség, öntudatlanság bilincseiből. Akkor egykettőre fölszabadul a sok lenyűgözött erő. De ezt a fölszabadító munkát magának a mozdulatianságba nyűgözött társadalomnak kell elvégeznie. Ébredjen már föl bennünk a régóta szunnyadó közéleti érzék. Ébredjen föl mindenki. Ne a központtól várjunk minden irányítást, le egészen a legapróbb részletekig kidolgozva. Mozduljon meg a vidék is. Annak is vannak gólpontjai, amelyek a maguk körében vezérszerepre hivatják. Nemesak

Kuruc-történet.

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —

Irtta: Könczöl Antal.

A Rába-vidék egyik kis falujában a nap nyugodni készül. Fáradt sugarai messze elnyújtózza kedvetlenül válnak meg a kies vidéktől, de itt az est, a sötétség elnyomja őket, távoznok kell. Utoljára még egyszer megfűződnek a Rába csillogó vizében, azután egyenkint visszahúzódnak, eltűnnek.

Az egyik távozik, a másik megérkezik. Feltűnik a teli hold szende képe s most az bocsátja le a földre ezüstös fényét. Föltámad az esti szellő s kísérteties mozgásban hozza a partvidék sűrű fűzeit, megráz minden bokrot, megmozgat minden ágat, mintha kutatna, nem változott-e valami azóta, hogy utoljára lengette azokat. Csendes ringatózás vesz erőt a természetben, nyugodni készül minden, csak egy-egy késői madár hangja zavarja meg az éjszaka csendjét.

A faluban minden csendes, a faluban minden sötét, csak a nemes Csákyás Máté kuriáján van viláosság, van nagy sürgés-forgás, akár csak lakodalomra készülnének. Különb ez nem feltűnő, hisz a nemzetes ur kuriája nem igen szokott vendégek híjával lenni, különösen az előbbi, nyugalmasabb időkben. Mostanában legfőbb az erre járó kurucok tiszteletére szokott vidám lakomákat csapni, de azért az is megese néha, hogy ami a kurucnak készült, labanc gyomor temette el azt. Egyszer azonban még ennél is furább dolog történt.

A délután folyamán egy tizenöt tagu labanc csapat érkezett a nagy kuruc nemzetes ur házá-

hoz. Vezetőjük kurtán megértette magát a házigazdával:

— Megvan kend, vén kuruc! Mától fogva foglya a császárnak.

— Nem vagyok én, nem is voltam én soha a császár ellensége, higyjék el, édes, vitéz uraim.

— Nem oda Buda. Tudunk mindent. Kend a kurucnak tartott egész életében, de most lakolni fog; holnap visszik egyenest Bécsbe.

Megrémült a vén róka, maga sem hitte volna, hogy ilyen csekély a bátorsága. Könyörgött.

— Vitéz urak, mit kívánnak? Mindent megteszek érettek szivesen, csak a szabadságotat hagyják meg, kíméljenek meg vénségemre.

— Jól van, öreg, még az egyszer megkíméljük; de legyen ám jó vacsora, kurucnak itt több ne jusson, ha kedves az élete.

— Lesz, lesz, vitéz uraim; addig is, míg beáll az est, menjünk le kis kóstolóra jó hűvös pincébe s éltesük a császár urat, míg elkészül a vacsora.

Pedig ugyancsak az ijedség adta ajkára e barátságos szavakat, mert bizony kicsuszott a száján, mikor nem vették észre:

— Hogy a mennydörgös m... Hogy akasztófán száradnátok valamennyien.

Végtere is mit tegyen. Jó képet vágott. Lementek a pincébe.

Vidám élet kezdődött ott: biztatta, itatta őket s úgy megjött a kedvük a kuruc bortól, hogy végtére kuruc nótákát daloltak a labancok is. Egy alkalmas pillanatban azonban meglépett az öreg, felszökött a pincéből s alkalmatlan vendégeire zárta a nehéz vasajtót. Föllélegzett s bátran beszélt most már.

— Ezek hát emberükre akadtak. Majd meglátjuk, ki az ur a háznál.

Ott lenn talán észre sem vették, talán nem

is törődtek vele. Folyt a nóta, folyt a bor is, míg csak ki nem döltek. Az öreg nem sajnálta borát, örült, hogy megszabadult. Harmadmagával ült ki az ajtó elé strázsálni. Virágos kedvében rágyújtott kedves nótájára. Elvégezte s újra kezdte rendkívüli örömeiben a kuruc tábori dalt:

Ugy igyál bort, hogyha halod az trombitákat,
Vért ihassál s német testből rakj garmadákat,
Verjük által az labancot a másvilágra,
Ugy ad Isten békességet édes hazánkra.

De a nótazás előtt nem feledkezett meg arról sem, hogy a labanc parancsokta vacsorát kurucok költék el. Elküldött Mikó Gáspárért, ki két órányira a hegyháton tanyázott kisdéd csapatával. Megüzente azt is, hogy többen jöjjenek.

Vitéz Mikó uram nem szokott holmi magyaros vendégségbe hívásoknak ellene mondani; mikor Csákyás uram hívja, akkor meg éppen nem, hiszen régi, kipróbált kurucok mind a ketten s e mellett atyafiságot is tartottak egymással, amennyiben Csákyás uram dédapja második feleségét a nemes Mikó-famíliaiból választotta.

Mikó Gáspár ura volt szavának. Mire az est beállott, ő is beállított úgy tízed magával a nemesi ki riára. Az ő érkezésük okozta Csákyás uram házában a nagy sürgést-forgást.

Vidám költötték el a jó vacsorát, amely alatt a nemzetes ur nagy örömmel mondá el a délutáni esetet. Természetes, nem kímélte a szót, hogy hősnék tekintsék.

— Emberükre akadtak, leszórtam őket a pincébe. Más ember helyzetemben agyonijedte volna magát,

— Igaz, igaz! Csak a kuruc nem veszti el virtusát!

— De hát jó lesz megnézni őket. Nem ölte-e meg őket a labanc félelem s a kuruc bor,

Mai lapunk 4 oldal.

00000589

szégyenletes, de szinte esodálatos is, hogy még a kulturális élet mai magaslatán is vannak tekintélyes gócpontok a vidéken amelyek a legridegebb, legfölbáborítottabb érzéketlenséggel botorkálnak a közéletben. Politizálnak, ó de mennyit, a ma lom alatt. Ennyi az egész. A közélet mélyen fekvő kérdései azonban terra incognita számban mennek előttük. Bánják is ők. Nem rájuk tartozik az ilyesmi, úgy gondolják. Majd elvegyi más. A nagy-politikusok, a szakminiszter, a kabinet, de legalább is — az államsegély. Minek fájjon a periferiák intelligenciájának szürke köznapiságokkal babráló feje országos kérdések gondjaitól. Nagyképűség volna. Főlöskéges is, nevétséges is Sokan okoskodnak még mindig ilyen különösen, kényelmesen

Félre ezzel a tarthatatlan állásponttal. A nagy nemzeti munkából, amely most a közéletet purifikálja, a nyilvánosság legkisebb munkásának is ki kell dolgoznia a maga részét. Nemcsak közjogi téren, de kivált a szociális munkában. Ez az utóbbi munkakör azonföltre egészen új irányu. Elvégzéséhez praktikus érzék mellett sok szociális tudásra is van szükség.

A kényelmes szemlélődés ideje elmult. Dolgozni akarunk. A munkához senkisékiesiny. Az általános érvényű közéleti kérdések elől manap senkisék térhet ki. A magánélet kötelességeit tehát úgy kell elvégezniünk, hogy belekapcsolódjanak a közélet áramába. A periferiák gócpontjainak viszont az érdemes lokális érdekek szolgálatát széles mederbe kell állítaniok, amelyhen országos mozgalmak hullámainak nem áll utjába a provincializmus sokféle szükségtelen gátja.

Nagy ünnepe lesz ismét a magyaroknak. Szenteljük meg süljük meg méltóan.

Helyes, menjünk, lássuk a vitéz csaromadarakat.

Es elmúltak a pince felé. Kinyílt a vasajtó, belülről nem hallatszott más, csak a reszeg labancok szuszogása, nyöszörgése.

— Ilyen gyöngye természeté is csak a labancnak lehet — jegyzé meg Mikó uram menet közben.

Végre eljutottak a celhoz: a jeles foglyok ott feküdtek egy halomban a hordók közt.

— Ezek hat derek vitézek; az én emberem egy heti ivás után sem jarnának így. De minék is iszik a labanc bort, mikor neki a víz is jó — gúnyolódik tovább Mikó Gáspár.

De bezzeg elhallgatott, a mikor jobban megnézte az ott heverő alakokat és azokban saját emberére ismert. Kitört belöle a keseru szemrehányás:

— Ezt a gyulizatot is meg kellett erem. Fölfordult világ, a mikor a kuruc alacsonyítja le a saját faját.

Hat... hat... igaz, de hat... a kuruc is csak rajta veszt, ha nem jár egyenesen — mentegétozött zavaraban a hazi gazda.

A dolog így történt. Mikó uram tizenöt emberét kémkedni küldte a vidékre, akik hogy sikeresebben eljárassanak tisztókben, labancoknak adták ki magukat, de Csaklyás urammal hamarosan poruljártak.

Vitéz Mikó Gáspár rövidesen összeszedelőzött, szekérre rakatta felsült kémeit s kíséretével együtt boszusan távozott. Ez időtől fogva nem látták őt többé Csaklyás Maté házában.

Mikor a vendégek eltávoztak, a házigazda megvakarta füle tövét s bänködvá mondogatta:

— Ej, ej! Hogyha én ezt tudtam volna...

Hogy átaradjanak nagy gondolatai hétköznapjainkra is s vezessék, könnyítsék munkánkat. Azokban a hegyi tüzekben a mi lelkünk lángja lobogjon s az a hajnali harangszó, amely a nagyságos fejedelem koporsóját köszönti, szívünkbe szálljon. A tűz acélozza meg szívünket. A harangok zsongása intó szó legyen. Ünnepe után köznapokra. Küzdelemre, új harcokra.

A katolikus Rákóczi.

Székesfehérvár, okt. 23.

II. Rákóczi Ferenc tetemeit nemsokára befogadja a magyar föld, melynek szabadságáért elszánt akarattal és önzetlen lelkesedéssel küzdött. A magyar szabadság hitvallójának emléke fölött felegyog a glória, melyet a történelem, ez a nagy büro, készítet: a hálas utókor jóváteszi azt, amit az eltelveyedett kortársak vétettek.

A kassai kriptá czentul zarandokló helye lesz a magyar hazafiságnak, onnan fogunk buzdulást meríteni a haza szolgálatára; mert az a sír, mely halottat fogad be, az élet forrásává lesz országunkra nézve.

Semmi sincs II. Rákóczi Ferenc alakjában, ami zavarna iranta való hódolatunkat. A nagyok hibát nem tudnak nála elöterbe; nincs szükség hogy a történelem igazságot szep legendák szavával pótoljuk az ő alakját. Nincs szükség eszmenyesítésre, mivel személye maga is eszmenyi.

Az igazi magyarnak eszmenykepe ő, ki méltóan állhatunk föl követendo példaképen. A magyar ember, aki nemcsak hazafi, hanem aki az ő hazafiságot bele tudja helyezni abba a fenséges világfelfogásba, melyet a kereszténység nyújt. A nagy magyaroknak abba az osztályba tartozik ő, kik köze szent István, szent László, Hunyady János tartoznak, kiknek hazafisága a legnemesebb volt, mivel megszentelte azt keresztény gondolkodásuk.

A fenyés ünnepekégek közt, melyekkel II. Rákóczi Ferenc emlékének hódolunk, ne feledjük el azt, hogy II. Rákóczi Ferenc nagyságának talapzatát az ő vallásossága alkotja.

Melyen vallásos volt az ő ifjuságában. Azután, mikor a Gondviselés a magyar szabadságharc élére állította, folytonos imák közt teljesítette szerepét. Mielött a városos harcot megindította, Isten szünet nélkül ostromolta esdekléscivel: imádságot szerkesztett a maga es katonai használatára; seregeiben a vallásosság szellemet terjesztette, minden ezred élére felkeszt állított, minden ott illet az uttoro diszossége.

De a vallásos élet magaslatát a szabadságharc leküzdeése után érte el. NIV. Lajos francia király udvarának léha környezetében szíve Istenhez fordult es egészen a maga erkölcsi tökéletesítésének kívánt élni. A kamalduli szerzetesek Párizs mellett, grosboisi kolostorában az aszkézisnek es az ahitatnak élt. Mielött otthagyta Franciaországot, a hogy szültán pénzen keresztény sereget szervezzen, ismét mádságban ker tanácsot Istenről s mikor terve megvalósul es török földön kell maradnia, meg inkább átadja magát a vallásosság gyakorlatának.

E jámbor lelkület azonban nemcsak abban nyilvánult, hogy Isten akaratához hozzásimult az ő szívenek minden vagyakozása s hogy egész gondolkodását, minden törekvést es indulatát a legmagasabb erkölcsi tökéletesség osvenyére igyekezett teremni, hanem nyilvánult az ő irodalmi működésében is.

II. Rákóczi Ferenc igen jeles aszketikusként volt. Legszármottevőbb műve az a Vallomasai, melyek szent Agoston Confessiójának mintájára, de nagy önállósággal készülték s melyekben ölete folytatás beszél el Isten színe elött. Ezekönkívül írt meg elmélkedéseket: egy mádságos könyvet. „A keresztény fejedelem lobászai” cím alatt; egy értekezést „A hatalomról”, mely az ő államtani elvet foglalja magában; végül szent Istvánnak hűre hűhoz ítezett íntelmei (olbuzdulva, ő is íntelmeket írt hűhoz. „Eszrevételek a keresztény ember világi életének es udvariasságának elveiről.”

Bökezőben gondoskodott az általa kedvelt kamalduli szerzet grosboisi kolostoráról es a jezsuiták keltei misszióiról.

Égi világozság szövéténeke mellett így futotta be földi pályáját II. Rákóczi Ferenc es „jó harcot harcolván, igaz keresztény módon fejezte be életét.

Akik azt valljuk, hogy igaz vallásosság nélkül nincs igaz hazafiság sem, megihetődéssel köszöntjük a hazai földre érkező drága hamvakat, melyek oly embernek földi maradványát alkotják, aki valóban nagy volt, mert egész ember volt, mert hiszen hívő es hite szerint cselekvő keresztény volt. Erkölcsi tökéletességre törekedvén, nagygyá tette önmagát.

UJDONSÁGOK.

Székesfehérvár, okt. 23.

Nagy Galeotto.

Jóizü móka híret vesszük. Nem régeiben történt a Vizivárosban. Az egyik házba huszárokat szállásoltak be. A hadfiak maguk vitték a cökmökjukat s hogy a dolog egyszerűbben menjen, az egyik ágyra rá rakták a ruhákat, csizmakat s hogy a módját is megadják, szépen leterítették egy fehér lepedővel. Csupán az ágy végén kandikált ki nagy búsan egy pár csizma. Az agyat két katona vitte, kettő pedig mellette ballagot, hogy társant felváltva. Tudvalevő dolog, hogy iskoláinkban ezidőszentirint délelött tartják az előadásokat s így a délutánt boldog hancurozásban eltöltő itjabb generáció tekintetét nem kerülhette el a fura felvonulás. Valamelyiknek az az ötlete támadt, hogy a katonák halottat vihettek, hiszen a lepedővel leterített ágyban mintha feküdnek valaki s a két kitanakító szomorú csizma napnál világosabban jelzi, hogy azokban egy halott ember lábai is lehetnek. Két perc alatt két utca gyereknépe tudta, hogy a katonák halottat szállítanak. A gyerekektől hogyné tudták volna meg az asszonyok, leányok, sőt a férfinep is. Mire a József-utcába értek már egész processzió kíserte a huszárágyat. Asszonyok karon tölo kis csemetékkel, legények, leányok a házi foglalatosság követelte kosztümökben zsidongtak a halottas menet táborában. Dehogy szalasz anának el egy ily ritka es kiváló alkalmat, amikor egy szenzáció anyagát saját szemekkel szemlélhetik.

Valaki kitalálta, hogy szerencsétlenség történt. Mint a futótüz terjedt végig a tömegben a rémes vasúti baleset híre, a melynek egyik szerencsétlen áldozata összezuzott tagokkal, megcsontkíva fekszik szemek elött a lepedő alatt. A másik veres vereklés áldozatát sejtette.

Szocialisták csinálták — sápitozott az egyik.

S rögtön megindult az elbeszélés áradata a cucilista had garázdálkodásai miatt. A másik szerelmi tragédiát sejtett. Ez aztán igazi talajra talált. A leányzóok szívei nagyot dobbantak, di-kics művészi borzalommal vegyes részvétellel tekintettek a rémregényekben olvasott szerelmi hő-sők másolatára, aki im itt fekszik most elöttünk, sápadtan, véresen, keresztül levén lyukasztva a kis huszarab, amely nem tudott egyebet, mint sajogni, mint fájni a hűtlen után, aki ármányos módon törbe ejtette s aztán rútul cserben hagyva, összetörte. Megekedtek a könyek s csakhamar oly általános zokogás vett erőt a sajjó szívü gyengebb nemen, hogy a szikla is megindult volna a latasukon. A katonák persze tisztában voltak a helyzettel s mód nélküli mulattak a tömeg hangulatán. Egy egész világért le nem vettek volna a sejtelen lepedő fátyolát az ágyról, hanem letették az udvaron s szomorú, bánatos arccal, lehajtott fejfel állottak az ágy körül s hallgattak a zölnél zöldebb megjegyzéseket.

A szomorú, sejtelenesen borongó tömegnek csakhamar megjelent a szenzációja is. Egy fiatal menyecske a haját tépve rohant az udvarba. Valahol a hetedik szomszédában a nyolcadik szomszédok ügyeit beszéltek meg, mikor a rémes szerencsétlenség híret hozták, azt is, hogy a halotat az ő házukba már be is szállították. Szentül meg volt győződve, hogy a szerencsétlenség senkivel mással nem történhetett, mint az ő urával s látta is már a vonat által összetépett vasutit, a ki után ő most már az özvegység szomorú sor-saraszén kárhozottatva. Rá akart borulni a véres holttelemre, de a katonák udvariassan elhárították

a fölösleges gyászt, mire az ő könnyeinek árja is elapadt. A tömeg kezdett zavarba jönni s ha a hadsereg vitézi tagjaival nem áll szemben s ha harcosainak kilencven százléka nem asszonyokból és gyermekekből áll, bizonyára megostromolja a rejtelen forrását. Így azonban kénytelen-kelletlen tűrte a titok le nem leplezését. Egyik negyed óra elmúlt a másik után, egyik ácsorgónak erre, másiknak arra aladt dolga, elszállinkóztak, de mindegyik irigylete a másikat, aki még ott maradt a titok leplezésénél. Végre az utolsók is elfogytak, a katonák bevitték az ágyat anélkül, hogy a sötét titkot megmagyarázták volna. Azóta Nagy Galeotto nagy ur a Viviváron. Az eset 77 változatban végigszáryalta már az utcákat s uralkodik mindaddig, míg valami ostoba újdonság ki nem szorítja a régit. Hát ilyen a mi ösvárunk!

— (A székesfehérvári püspök Erdélyben.)

Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári megyéspüspök a gyöngélkedő *Maitlth* Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök fölkerésére a háromszék megyei Baróton, valamint Székelyudvarhelyt templomot konzekrált. Együttal részt vesz a most folyó székelyudvarhelyi keresztényszociális kurzuson. A püspök még a hét folyamán visszakerkezik székvárosába.

— (A felsőkereskedelmi iskola új igazgatója.) A felsőkereskedelmi iskola igazgatói bizottsága ma délután töltötte be választás útján néhai *Faludi* Miksa dr. örökét. A bizottság egyhangulag *Pék* János tanárt választotta igazgatóvá, aki már 16 éve működik a székesfehérvári felső kereskedelmi iskolánál s akiben az intézet amily képzet, époly emberszerető, de egyuttal erő-kezü igazgatót nyert. Vezetésével az intézet bizonyára csak emelkedni fog színvonal tekintetében.

— (Rákóczi-ünnep.) A székesfehérvári ágostai hitvallású egyház f. hó 21-én tartott közgyűlésében elhatározta, hogy Rákóczi Ferenc emlékére e hó 29-én délelőtt 10 órakor ünnepet tart, melyre egy a várost, mint a vármegyét hivatalosan meghívja.

— (A Dömötör-vásár.) Ragyogó őszi verőfényben folyt le a Dömötör-vásár vasárnap és hétfőn, állandóan nagy érdeklődés mellett. Az állatvásár kereslete igen nagy volt, arányban a nagy kínálattal. A magas árak azonban sokat visszatartottak a vételtől. Nagy látogatottsága volt a kirakóvásárnak is, de itt is általános volt a panasza a túl magas árakra. Amin egyebkent nincs mit csodálkozni. A mai munkabérvisszonyok mellett természetes folyamán a fokozatos áremelkedés. A vásár képe egyébként állandóan színes volt és élénk. A rendőri krónika mindazonáltal kevés följegyezni valót talált.

— (A Mantz-ovoda.) Tegnap délután 3 órakor *Horváth* István belvárosi plebános elnökle alatt ülést tartott a Mantz-ovoda-bizottság: *Horváth* István elnök, *Bilkei* Ferenc, *Karl* István, *Kuthy* József dr. és *Palánszky* Miklós dr. bizottsági tagok. Az ülés főtárgya az ovónó megválasztása volt. Négyen pályáztak: *Kálmán* Gizella (Sóskut), *Héjj* Erzsike (Székesfehérvár), öv. *Mihajlovics* Ignácné született *Rosznagl* Elza (Székesfehérvár), *Heimann* Artumné született *Penzer* Irén (Pályos-Nagymező). A tiltkos szavazás meg-ejtetvén, *Héjj* Erzsike 4 szavazattal megválasztott, míg özevgy *Mihajlovics* Ignácné 1 szavazatot kapott. Héjj Erzsiket kitűnő oklevele s több kiváló helyről nyert működési bizonyítványa ajánlották a bizottságnak, a mely azt hiszi, hogy benne a nemes ügy valóban értékes crót fog nyerni. Az ovoda építése 32 ezer koronába került. A fenntartási összeg a letett 40 ezer korona alapítvány kamataival jelenleg 55 ezer koronát tesz ki. A bizottság elhatározta, hogy Mantz János arcképét megfesteti az ovoda számára, az épület nyugati részén pedig márványtáblára véseti a nemeslelkű alapítványozó emlékét. A bizottság azután megtekintette a pompás épületet s nagy meglepéssel látta a gyönyörű termetek, a melyekhez hasonló keveset lehet találni. Am-bár azt a megjegyzést sem tudta elfojtani, hogy a fölösleges luxus mellőzésével több ezer korona megtakarítást is lehetett volna eszközölni.

— (Csak egy szál virágot.) A székesfehérvári és Fejérmegyei Tuberkulozis Ellen Védőkező Egyesület a halottaknapján kitűzött céljának előmozdítására, a szegény tüdőbetegek gyámolítására és Fejérmegye területén a tüdőbetegek részére felállítandó szanatórium létesítésére gyűjtést rendez. Az egyesület minden temető kapujában perselyt áll fel, amelyben az adakozók elhelyezhetik a nemes, emberbaráti célra szánt adományaikat. Az egyesület a legkisebb adományt is hálás köszönettel fogadja.

— (A vasutas-szövetség.) A vasuti szövetség székesfehérvári kerülete e hó 21-én, vasárnap ülést tartott, amelynek tárgysorozatát a fizetés-rendezés, lakóházak építése és az ezzel járó telekvétel, szolgálati pragmatika és jöleti intézmények képezték. A közel négy órán át tartó, magas színvonalon álló értekezletet *Winkler* Nándor kerületi elnök vezette dicséretes pártatlansággal és körültekintő figyelmességgel. *Rauscher* Béla főfelügyelő ismertette a nála megszokott alapos-sággal a lakóházak ügyét és bírálta a fizetés-rendezésre vonatkozó törvénytervezet. Ezek kapcsán az ülés igen fontos határozatokat hozott. Az ülés végén a szövetség tagjai lelkes óvációban reszesítették az elnöket, aki igazi rátermettséggel irányítja a szövetség ügyeit.

— (Megyebizottsági tagválasztások.) *Bárá* Jenő pénzügyigazgatósági tisztviselőt, Zamoyon tegnap nagy lelkesedéssel újra megyebizottsági tagga választották. Tudvalevo, hogy *Bárá* Jenő a tavasszal, a darabant-kormány idején lemondott bizottsági tagságáról, hogy kiterjen a törvénytelen kormány esetleges cröszakoskodása elől. A megüresedett helyet most kellett volna betölteni s a választók ószinte, igaz lelkesedése ismét csoportosult *Bárá* Jenő kipróbált, népszerű személye mellett.

Seregelyes községben folyó hó 22-én vármegyebizottsági tagválasztás volt, *Jenisch* Adam elnöklete mellett. A választás *Vajda* György ottani földmivésre esett.

— (A vármegyei irnokok fizetése.) A vármegyei irnokok egy része az új fizetési rendszer alapján december elsejével a XI. rangosztály III. fizetési fokozatába lép, vagyis az eddigi évi 1400 korona törzshizetésük 1900 koronára emelkedik. Az előlépő irnokok *Mészáros* Sándor sárbogárdi, *Hajós* József móri járási, továbbá a következő központi irnokok: *Zalka* József, *Sigray* Pál, *Lengyel* Lajos, *Noszko* *Horváth* István, *Schweig-hard* István, *Németh* János, *Kirisits* József, *Ver-tes* Kálmán és *Ulmer* József.

— (A főszorosások eredménye.) A székesfehérvári illetőségű allitaskötelesek sorozása is véget ért a tegnapi nappal — az érzékeny dobhartaju emberiség nagyobb öröme. Az eredmény a következő: a sorozáson megjelent 1. korosztályu 214, bevált 73; II. korosztályu 114, bevált 29; III. korosztályu 87, bevált 23. A besorozás a következő: az első korosztályból besorozott utjonok a 137. sorszámig a közös hadsereg, 137—159. sorszámig a honvédség állományába kerülnek, míg a többi — mint fölös szám — részben a hadsereg, részben a honvédség tartalékába osztják be.

— (Tolvaj kőfaragósegéd.) *Zarnócai* Rezső 38 éves kőfaragósegéd *Erdélyi* Rudolf móri kőfaragómesternél volt alkalmazásban, akitől azonban több értékesebb szerszám ellopása után megszökött. A tolvaj mindjárt aznap beállított egy másik móri mesterhez *Zechner* Ernőhöz és mintha vidékről jött volna, munkát kert. *Zechner* alkalmazta is, de *Zarnóci* félvén tettenek felfedezésétől, még azon éjjel megszökött új gazdájától. A tolvajt körözik.

— (Gyöngö lelkék.) Megint egy emberélet vívódik a halálal áldatlan házasetlet tragikus befejező akkordjai között. *Váger* Pál oreghegyi vincellér szombaton összeveszett a feleségével es hogy a családi perpatvarnak elejét vegye eltávoztul hazulról. *Váger* Pálnét nagyon bantotta az ura bánásmodja és ezért elkeseredésében maró-lugot ivott. A később hazatérő *Váger* feleségét vértől tajtékoz szájjal, iszonyu kimok közűt a földön fetregve találta. Az asszonyt beszállították a Szent-Györgyi kózkórházba. Felépüléséhez nagyon kevés a remény.

— (Utszéli verekedés.) *Takács* János fehérvárcsurgói, *Gyarmati* János soredi és *Tóth* György

bodajki utkaparók a napokban Mórról, ahol munkában voltak, hazafelé igyekeztek. Utközben valami felett összeszólalkoztak, aminek az lett a következménye, hogy *Takács* és *Gyarmati* lapátokkal véresre verték *Tóth*ot.

— (Rejtélyes golyó.) A napokban a déli órákban eddig ismeretlen tettes az ablakon keresztül belélt *Simon* István Máv. hivatalnok Budai-ut 106-ik szám alatti lakásába. A golyó egy keményfa butoradarba ütközve visszapatant és mélyen furódott az átelleni falba. A gyaru előszőr a szomszédban elszállásolt katonákra irányult, de a rendőrség megállapította, hogy a lövés nem katonafegyverből, hanem revolverből történt, még pedig valamelyik szomszédos ház padlásáról, miután a lövés iránya felülről lefelé tart. A nyomozás a rejtélyes ügyben tovább folyik.

— (Esetek a vásáron.) *Schöber* Alajos 15 éves fiának vásár vasárnapján a mutatványos bódék előtt kilopták zsebéből kettősfedélű ezüst-óráját és láncát. A rendőrség keresi az ismeretlen zsebtolvajt. — *Horváth* Mihály, álnevén Kovács Mihály rácmilitári atyafi mint hírhedt zsebmetsző ismeretes az ország összes rendőrségei előtt. *Horváth* Mihály a székesfehérvári országos vásárt is felkereste és működését már vasárnap reggel megkezdte. A cirkusz előtt egy asszonynak zsebéből kiemelte 12 korona 40 fillért tartalmazó pénztárcáját. Egy másik asszony zsebébe is bele-nyult, de ez észrevette az idegen kezét és tolvajt kiáltott. A vásárosok talán meg is lincselik *Horváth*ot, ha egy rendőr közbe nem lép és pártfogásába nem veszi a zsebmetszőt. *Horváth* Mihály jelenleg a rendőrség foglya.

Szigeti és Társa fényképezési és festészeti műintézet Székesfehérvár, Kossuth-utca 9. sz. Nagytárasok bármely kis fénykép vagy természet után aquarell, platin, vagy olaj kivételben. Elsőrangú munkáért szavatol Szigeti és Társa.

— **Bauer Antal Zsigmond táncitanító, akit az intelligens közönség a maga munkakörében oly előnyösen ismer, mint az előző évek folyamán, az idén is november hó 3-án nyitja meg tánciskoláját, a régi Marosi-féle tánchelyiségekben, a Szent István utca 11-ik számú házban. A helyiségek, mint ezt a közönség már évek során keresztül szerzett tapasztalatából jól tudja, a legkényesebb igényeket is kielégítik. A tánckurzus gyermekek számára a délutáni órákban fog le-folyni, míg a felnőttek számára mindenkör esti 8 órakor kezdődik a tanítás. A diákok táncoktata-sa délután 5 óratól esti 7 óráig tart. Különös figyelmet fordít a táncmester az idei szomban egyik idény specialitására, a *dzsentrí-bostonra*. A táncanfolyamra beiratkozni naponkint *Bauer* Antal Zsigmond táncitanító Szent István-utca 11-ik szám alatt levő lakásán lehet.**

JEGYZETEK.

A totalizátor. — *Hiveshullás.*

∞ Azokról a mohó játékosokról rójuk az írást, akik reszktok marokkal, az izgalomtól eltor-zult arccal és léleklél rohannak garasaikkal a versenyterre, hogy azután hetekig koplaljanak, kucorogjanak. Mert Széchenyi világeret sem gazdasági szempontból tiltette hazánkba a löverseny intézményét, hanem azért, hogy a *Csengery-utcai játékbartlangon* kívül „a természet lágy ölén” is legyen hely, ahol a játékszenvedély, ez a hatalmas ur, üzhesse a maga veszedelmes passzióját. Nem a lötenyészők nemes ambícióját akarta fokozni, hanem mentül több lelket törni a játékmánia tetet-lelket roskasztó rabigája alá. Valamint az Akadémiának sem azért vetett alapot, hogy annak fejlődésznai alatt a tudományok erősöd-jenek, fejlődjenek, hanem hogy az örökérvényűeknek csufolt esztétikai és kritikai formuláknak legyen hol megkövülnök. Szegény Széchenyink! Hányszor kellett már neked sirodban megfordulnod?

De forduljunk vissza a totalizátorra. Nemes földadatot teljesít, aki a versenyfogadások költséges,

veszélyes divathóbortjából vezető-pozícióban kiskurálni igyekszik a magyar társadalmat. Hallottunk itt *Knely* akciójáról, legjobbat azonban *Darányi* miniszter kezdeményezésétől várunk. Ez a kezdő-munka versenyfogadások ügyében tudvalevően most van folyamatban. Szeretjük hinni, hogy jól indul. Így aztán majd jó eredményhez is vezet. Mert ha a kis lutri méltó volt arra, hogy egy silányabb kor emlékévé degradálódjék: a totalizátornek ugyanerre hasonlíthatatlanul nagyobb a kvalifikációja.

△ Szomorú idősok az ősz. A virágok és lombok lehervadnak, a dalos madár elhallgat, a szellő lágy suttogása panaszos süvítésé válik s a gyöngyöző patak csevegése gyászbeszédé. Szomorú a természet képe ősszel. De gyászosabb a mai társadalom erkölcsi világának képe. Elég hivatkoznunk az utóbbi napok egyik elszomorító jelenségére, a szinte egymásra következő hitvesgyilkosságokra. Lehervad a tiszta szeretet virága, elhallgat a tisztán szerető lélek szerelmi zenéje. Az egyesülni vagyó két ember nem „lelket szeret és szívet ad”, hanem „merényletet követ el” a természet legfontosabb inspirációját ellen s annak a szellemnek készít melegágyat, mely „meghamisítja az őserőt s termékeny érzéseket érő s élet helyett narkotikumokkal s enésztő ingerekkel dolgozik.” „Szíve hamu, nem izzó energia.” Borul, sötétedik az eg erkölcsi világunk felett, az önzés és prostitúció sötétszárnyú denevérei szédelik a levegőt. A férj gyilkolja hitlen feleségét, az asszony pedig elő eskütörő férjét. Bot, kés, revolver vannak ma már annak az útnak végén, mely az Isten oltárától indul ki. Lelkünknek legérzékenyebb lútra rezülül fájdalmas hangokra, annak az erőtlenségnek, annak a sivárságnak laltára, mely az erkölcsösség magasztos világában mutatkozik. Ha a jövő a jelennek nyomaiban fog jarni, akkor a meséskönyvekben majd ilyenféle mesével is fog találkozni: „Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kor, amelyik azt tartotta, hogy a hazasságot az eghen kötik.”

Viktórián.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **A három testőr.** A *Székesfehérvári Katolikus Legényegyesület* vasárnapi műkedvelő estéje a színi szezonnak kellemes, harmonikus előjátéka volt. A műkedvelők derekas munkát végeztek, sok érzékkel, helyenkint szokatlan rutinnal s amit az egyszerűbb osztályok műkedvelőiről ugyancsak ritkán lehet elmondani: mindenütt diszertesen distingvált izléssel. A *játek összehatása jó volt.* A részletek kidolgozása is általában véve.

A szereplők sorában tudvalevően csupán *Raskai* Emília, az előadás fővárosi vendége, képviselte a hivatasos színészi gárdát, aki *Liza* szerepét krealta. Sok műmással, kedves, diszkret melegséggel. Virágban, tapsban, ünneplésben volt része bőven. Nyílt színen is, telvonasközökben is. *Boji* Lajos (Pollackec) józai alakítása, a maga kifogástalan természetességével sok derüt váltott ki a hallgatóságból. *Noták* József (Rátky) játékat a gyakorlott műkedvelő otthoniassága tette sikerre. Föllépe mindenkor biztos volt s tetszetős. Szereplése sok szimpátiával találkozott. A többi jelentékenyebb szereplő: *Ganzler* Lenke (Pollackecné), *Tolonics* Gyula (Kosniczky), *Lincz* Vilmos (Cserna), *Steis-kál* János (Flóris báró), *Kivács* Ernő (Latorka) és *Pabl* József (Hortovay) is ügyesen állotta meg a helyét.

Közönsége nagy volt az előadásnak. Telt ház előtt ment. Ráskain kívül különösen *Novák*nak és *Bojinak* jutott ki a közönség elismeréséből, amelyre valamennyi szereplő bőségesen rászolgált.

* **Rákóczi joggyében.** Az irodalomnak ma nap egyik legkedvesebb aktualitása minJenesetre a Rákóczi-ünnepe. Belőle indul ki, hozzá tér meg most nem egy új terméke a legújabb idők magyar könyvesházában. A Szent-István-Társulat kiadásában most három Rákóczi-könyvet vettünk. *Fraknoi* Vilmos „II. Rákóczi Ferenc vallásos élete és munkái az egyik.” Az értékes történelmi munka a nagytudású szerzőnek a Budapesti Katolikus Körben tartott folólvásását foglalja magában. A csinos könyvecske ára 1 korona. — *Sziklay* János dr. „II. Rákóczi Ferenc élete” címen közöl könyvet, népszerű formában bogratiát. A kis füzet ára 24 fillér. — A harmadik Rákóczi-könyv színmű. *Erdősi* Károly kitűnő darabja. A „Rákócziért” című három fejezetes regényes színmű. Ára 80 fillér. A három Rákóczi-ópus most, amikor még jó időn keresztül országosra rendezünk Rákóczi-ünnepeket főként katolikus iskoláinkban, egyesületeink után, hasznos forrásul szolgálhat az ünnepegek anyagának egybeállításánál.

* **Attikának kereskedelme.** Irta: *Tomesányi* Lajos jezsuita-anya. A szerző történelmi és jogi szempontból tárgyalja a kérdést az önzetlen tudásvágy lelkiismeretességének alapos munkájával. Bőven adja az attikai kereskedelem történetét, a legmesszebbmenő kutatások eredményének valóságos gyűjteményével erősítve meg ugyszólván minden mondatát. Nincs egyetlen állítása sem, melyet későbbi legnagyobb-reszt azonban egykori nőkre való utalással ne igazolna. Visszamegy a homéroszi időkig s az attikai kereskedelem fejlődését, annak a különböző es belviszályok hatásaként jelentkező előnyös és hátrányos változásait kifogástalan készütséggel adja elő egészen Attikának római tartományáig súlyosság, mely tény után „Attika többé fuszerepre a kereskedelem történetében nem jutott.” Sorra veszi a részletes ismertetésben mind-

azokat az árucikkeket, melyekkel a növényzet és az állatország tette nagyforgalmúvá Attika kereskedelmét. Ráér a rabszolgakereskedésre, melynek csak közvetve volt kereskedelmi haszna olyanformán, hogy „a rabszolgák által nagy mennyiségben készített kézimunkákat Attika kedvező üzletbe bocsáthatta.” A bányák márványban hajtottak legtöbb hasznát. Attika kereskedelmi utjainak tüzetes ismertetése után szól még szerző az állam és kereskedelem viszonyáról s Demostenesnek Lakritos ellen készített beszédével fejezi be könyvét. A két utóbbi részben domborodik ki a könyv elején jelzett jogi szempont.

A munka alaposága ellen kifogást nem emelhetünk. Minden állításnak megtaláljuk a leghatározottabban megjelölt alapját. Ami a mű stílusát illeti, taláikozunk ugyan a józan nyelvértéket kellemetlenül érintő kitételekkel feledtetni azonban ezeket a kifejezéseket fordulatossága különösen az idézetek szövegbe illesztésénél. Kiemelendő jelenség az, hogy az egész műben egyetlen sajtóhiba sincs. Az izléses kiállítású könyv nagy nyolcadrét alakban, 174 oldalon jel nt meg. *Jurcsó* Antal nyomdájából került ki *Kalocsán*. Ára 3 korona. V.

* **Mikes.** A Rákóczi-ünnepek küszöbén különös időszerűsége van a *Mikes-melodrájának* amely *Rózsavölgyi* és társa budapesti cég kiadásában jelent meg *Lévay* József kedves, régi szövegére. A zenét részt zongorára *Nemes* Elemér szerezte. Ára 1 korona 50 fillér.

* **Don Bosco-kalendárium.** A magyar Don Bosco-kalendárium most hagyta el a sajtót. Csinos kiállítású, sok az illusztrációja. A szöveg a naptári részen kívül a szaleziánusok történetéből közöl vallásos tárgyú olvasmányokat. A naptár ára előre fizetve bérmentes szétküldéssel csak 60 fillér. Egyszerre megrendelt 30 példány előre fizetve: 10 korona 50 fillér, 50 példány: 25 korona, 100 példány: 45 korona e címen: Don Rua via Cottolengo 32 Torino Italia.

Felelős szerkesztő: Dr. HELVEY LAJOS.

Telefon 79.

Telefon 79.

PFINN JÓZSEF

„CONCORDIA“ temetkezési vállalata

SZÉKESFEHÉRVÁROTT.

FÜZLET: SAS-UTCA.

Ideiglenes raktár: Nádor-utca (Piski-ház.)

NAGY VÁLASZTÉK:

művirág koszorúkból, szárított virág koszorúkból,

börkoszorúkból, érckoszorúkból,

gyöngykoszorúkból

————— clossó gyári áron. —————

Koszorúk már 90 fillértől.

Sírlámpa raktár!

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.